

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Педагогічний факультет

Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МЕТОДОЛОГІЯ І ТЕХНОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ**

Освітня програма Соціальна педагогіка

Спеціальність 231 Соціальна робота

Галузь знань 23 Соціальна робота

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “29” серпня 2022р.

м. Івано-Франківськ – 2022 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу (зразок)
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу (зразок)
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
8. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Методологія і технологія наукових досліджень
Освітня програма	Соціальна педагогіка
Спеціальність	231 Соціальна робота
Галузь знань	23 Соціальна робота
Освітній рівень	Другий (магістерський)
Статус дисципліни	Нормативна
Курс/семестр	I/I
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 24 год. Семінарські заняття – 36 год. Самостійна робота – 120 год.
Мова викладання	українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua

2. Опис дисципліни

Мета курсу: ознайомлення студентів з сучасними методологічними концепціями, основами методології наукового пізнання та методикою наукових досліджень; формування цілісного уявлення про науково-дослідницький процес; освоєння навиків формування усвідомленої методологічної позиції наукового дослідження; вдосконалення вмінь пошуку, добору й опрацювання наукової інформації, формування фахових знань і вмінь майбутнього дослідника.

Компетентності

Інтегральна компетентність – здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі соціальної роботи або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності:

- ЗК 2. Здатність розробляти і управляти проектами.
- ЗК 3. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
- ЗК 4. Здатність спілкуватися іноземною мовою.
- ЗК 5. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
- ЗК 6. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.
- ЗК 7. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
- ЗК 8. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК 9. Навички міжособистісної взаємодії.

Фахові компетентності:

- ФК 1. Здатність до розуміння та використання сучасних теорій, методологій і методів соціальних та інших наук, у тому числі методи математичної статистики та кількісні соціологічні методи, стосовно завдань фундаментальних і прикладних досліджень у галузі соціальної роботи.
- ФК 2. Здатність до виявлення соціально значимих проблем і факторів досягнення соціального благополуччя різних груп населення.
- ФК 3. Здатність професійно діагностувати, прогнозувати, проектувати та моделювати соціальні ситуації.
- ФК 5. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (експертами з інших галузей/видів економічної діяльності), налагоджувати взаємодію державних, громадських і комерційних організацій на підґрунті соціального партнерства.
- ФК 6. Здатність до оцінки процесу і результату професійної діяльності та якості соціальних послуг.
- ФК 12. Здатність до критичного оцінювання соціальних наслідків політики у сфері прав людини, соціальної інклюзії та сталого розвитку суспільства.
- ФК 16. Здатність упроваджувати результати наукового пошуку в практичну діяльність.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Розв'язувати складні задачі і проблеми, що потребують оновлення й інтеграції знань в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог.

ПРН 3. Застосовувати іноземні джерела при виконанні завдань науково-дослідної та прикладної діяльності, висловлюватися іноземною мовою, як усно, так і письмово.

ПРН 4. Показувати глибинне знання та системне розуміння теоретичних концепцій, як із галузі соціальної роботи, так і з інших галузей соціогуманітарних наук.

ПРН 5. Збирати та здійснювати кількісний і якісний аналіз емпіричних даних.

ПРН 14. Визначати методологію прикладного наукового дослідження та застосовувати методи кількісного та якісного аналізу результатів, у тому числі методи математичної статистики.

ПРН 20. Упроваджувати результати наукового пошуку в практичну діяльність.

3. Структура курсу

№	Тема	Результати навчання	Завдання
1.	Тема 1. Наука як сфера людської діяльності	Розуміти суть і значення науки в сучасному суспільстві; сутність поняття «наука», «наукові теорії»; оволодіння знаннями методологічних принципів науки; аналіз законодавства щодо наукової діяльності в Україні; знання організаційної структури наукових досліджень в Україні; характеризувати діяльність НАН як головного наукового центру України, діяльність галузевих наукових установ	Презентація, питання для обговорення, аналіз нормативної бази, пошукові завдання, тести
2	Тема 2. Основи теоретичних та експериментальних досліджень	Розкрити значення наукових Досліджень для розв'язання проблем соціальної педагогіки та соціальної роботи; розуміти сутність понять «наукові закони», «поняття», «принципи», «концепції», «парадигма». Знання складових частин наукової проблеми; стратегії і тактики вирішення проблемних завдань.	Питання для обговорення /самоконтролю, аналіз наукових понять, підготовка глосарію, структури наукового дослідження, розроблення логіко-структурних схем, таблиць, тести

	<p>Тема 3. Сутність науково-дослідницької компетентності фахівців із соціальної роботи, викладачів закладів вищої освіти</p>	<p>Розуміти сутність поняття «науково-дослідницька робота», «науково-дослідницька діяльність», розглянути роль фахівців із соціальної роботи у розв'язанні проблем. розкрити основні положення «Закону про вищу освіту» з цього питання і вимоги до викладача.</p>	<p>Робота з науковими джерелами, питання для обговорення, диспут, тести</p>
	<p>Тема 4. Технологія наукових досліджень</p>	<p>Засвоєння особливостей організації наукового дослідження та складових наукової роботи, її етапів; знання особливостей структури дослідницької програми, етапів постановки проблеми, її теоретичного аналізу.</p>	<p>Міні-дослідження, розроблення логіко-структурних схем, індивідуальні завдання, доповіді, тести</p>
	<p>Тема 5. Методологія і методи наукових досліджень</p>	<p>Розуміння студентами сутності поняття «методологія», «метод»; усвідомлення функцій методології науки, теоретично обґрунтувати рівні методології. усвідомити сутність і специфіку конкретно-наукової методології; розуміння сутності методології, методу і методики.</p>	<p>Презентація, структурно-логічні схеми, визначення відповідно до тематики магістерської роботи теоретичних та емпіричних методів, які будуть використані у процесі дослідження, індивідуальні завдання, тести</p>

	<p>Тема 6. Теоретичні методи наукового дослідження</p>	<p>Засвоєння знань про загальнонаукові теоретичні методи, розгляд аналізу та синтезу, їх видів (емпіричний, елементарно-теоретичний, структурно-генетичний); використання дедукції та індукції: аксіоматичного та історичного методів Теоретичних досліджень. Застосування моделювання. Розуміння значення ідеалізації, гіпотези і теорії у науковому дослідженні</p>	<p>Питання для обговорення, /самоконтролю, структурно-логічні схеми, презентація, доповіді, тести</p>
	<p>Тема 7. Емпіричні методи наукового дослідження</p>	<p>Засвоєння загальних характеристик емпіричних методів дослідження. Знання особливостей проведення спостереження й експерименту. Застосування порівняння і вимірювання. Розвиток умінь проводити опитування. Формалізація та аксіоматизація.</p>	<p>Питання для обговорення /самоконтролю, презентація, самостійна робота, індивідуальні завдання, структурно-логічні схеми, тести</p>
	<p>Тема 8. Експеримент, його структура та етапи, вимоги до проведення</p>	<p>Засвоєння сутності, функцій наукового експерименту. Знання класифікації експериментів; методичного забезпечення експериментальних досліджень, вимог до його проведення, етапів організації експерименту; значення валідності і надійності в науковому дослідженні і його результатах; формування вибіркової сукупності; засвоєння методик обробки інформації.</p>	<p>Питання для обговорення /самоконтролю, презентація, структурно-логічні схеми, тести</p>

	<p>Тема 9. Види науково-дослідної роботи студентів</p>	<p>Розкрити проблеми студентської науково-дослідної роботи як складову підготовки майбутнього фахівця. На основі документів про вищу освіту обґрунтувати систему науково-дослідницької роботи студентів в аудиторній, позааудиторній, гуртковій роботі, проблемних групах, написанні наукових робіт, наукових статей, підготовці до олімпіад із фаху; знання основних напрямів активізації студентської науково-дослідної роботи; засвоєння напрямів і форм організації й проведення НДР; розуміння змісту роботи наукових гуртків та проблемних семінарів; знання особливостей навчально-дослідної роботи студентів; обґрунтування особливостей організації НДРС соціально-педагогічного спрямування.</p>	<p>Презентація, питання для обговорення /самоконтролю, аналіз, розроблення програми наукового гуртка/проблемної групи</p>
	<p>Тема 10. Система запобігання академічного плагіату науково-дослідній діяльності здобувачів вищої освіти і науково-педагогічних працівників.</p>	<p>Ознайомлення з положеннями щодо запобігання академічному плагіату; розвиток навичок коректної роботи із джерелами інформації та впровадження практики належного цитування; усвідомлення студентами дотримання вимог наукової етики та поваги до інтелектуальних надбань; активізація самостійності й індивідуальності студентів при створенні авторського тексту і відповідальності за порушення загальноприйнятих правил цитування.</p>	<p>Питання для обговорення, аналіз видів наукового шахрайства, представлення вимог</p>

	<p>Тема 11. Бібліографічний апарат наукових досліджень</p>	<p>Усвідомлення ролі Інформації у наукових дослідженнях, оволодіння знаннями про інформаційну базу, особливості обробки наукової інформації; знання джерел інформації; принципів збору інформаційного матеріалу; порядку обробки та групування матеріалу.</p>	<p>Підготовка глосарію; укладання бібліографії до обраної теми, табличне представлення наукових документів</p>
	<p>Тема 12. Реферати, курсові та кваліфікаційні роботи</p>	<p>Розуміння особливостей підготовки реферату як форми навчальної й науково-дослідної роботи; засвоєння етапів роботи над курсовою і кваліфікаційною роботою; знання вимог до оформлення, проведення захисту курсових і кваліфікаційних робіт.</p>	<p>Презентація, реферативні повідомлення, питання для обговорення, презентація індивідуальних завдань; тести</p>
	<p>Тема 13. Кваліфікаційна робота як наукове дослідження</p>	<p>Усвідомлення значення написання магістерських робіт. Завдання магістерської роботи та її структури, вимог до написання і оформлення. Усвідомлення значення унікальності наукового дослідження та запобігання академічному плагіату.</p>	<p>Аналіз законодавчих документів, логіко-структурні схеми: «Технологія підготовки магістерської роботи»; «Правила подання текстового матеріалу»; «Правила подання ілюстрацій, таблиць і формул»; моделювання.</p>
	<p>Тема 14. Організаційні етапи написання кваліфікаційної роботи</p>	<p>Засвоєння етапів написання магістерської роботи; усвідомлення актуальності при виборі та уточненні теми дослідження, вміння підбору і вивчення літератури; розроблення плану роботи; знання вимог до оформлення; особливостей проходження захисту</p>	<p>Презентація, представлення основних вимог до архітектоніки наукової роботи, композиційне оформлення вступної частини наукового дослідження; проєкт, оформлення макету змісту науково-дослідної роботи</p>

	<p>Тема 15. Наукова публікація: та методика підготовки</p>	<p>Усвідомлення значення наукових публікацій; знання основних видів публікацій. Засвоєння вимог до підготовки монографії; етапності у написанні наукової статті та її структурних елементів; знання правил написання тез наукової доповіді. Засвоєння правил оформлення публікацій.</p>	<p>Презентація вимог до наукових публікацій; підготовка анотації статей; підготовка тез/статті</p>
	<p>Тема 16. Види навчальних публікацій. Етапи підготовки</p>	<p>Розуміння ролі навчально-методичних публікацій; засвоєння етапів підготовки навчальної та навчально-методичної літератури; знання структури, змісту та обсягів підручників і навчальних посібників для закладів вищої освіти, навчальних публікацій; індивідуальні завдання навчально-методичної літератури; знання структури, змісту та обсягів підручників і навчальних посібників для закладів вищої освіти.</p>	<p>Питання для обговорення; презентація структури навчально-методичного посібника; представлення вимог до навчально-методичної літератури.</p>
	<p>Тема 17. Ефективність наукових досліджень: критерії оцінки</p>	<p>Знання особливостей оформлення звіту про науково-дослідну роботу; дотримання структури звіту, знання вимог; аналіз критеріїв оцінки наукових досліджень.</p>	<p>Питання для обговорення; презентації; реферативні повідомлення; представлення критеріїв оцінки ефективності наукових досліджень; тести</p>

	Тема 18. Виконання і представлення науково-дослідницької роботи / творчого проєкту	Обґрунтовувати дослідницький/творчий проєкт, його цілі та завдання; планувати, визначати етапи його виконання, необхідні ресурси та очікувані результати узагальнювати, структурувати і систематизувати інформацію, необхідну для дослідження/реалізації творчого проєкту; обґрунтовувати та аргументувати основні результати дослідження у ході наукової або професійної дискусії/презентувати творчий проєкт	Пошукові завдання, презентація, творча робота, моделювання, проєкт, питання для обговорення, індивідуальні завдання
--	---	--	---

4. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Лекція	—
Семінарське / практичне заняття	25
Самостійна / індивідуальна робота	5
Контрольна робота	20
Екзамен	50
Максимальна кількість балів	100

5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу

Види навчальної роботи	Навчальні тижні																	Результат
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Лекції																		—
Семінарські з-тя		5		5		5		5		5								25
Самостійна р-та																5		5
Контрольна робота																	20	20
Екзамен																	50	50
Всього за тиж-нь																	50	100

6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Мультимедіа, лабораторії, комп'ютери та інше
-----------------------------------	--

Рекомендована література

Базова

1. Євтушенко М. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посібник. Київ : ЦУЛ, 2018. 350 с.
2. Завгородня Т. Методологія та технологія педагогічних досліджень: навч.-метод. посібник. Ів.-Франківськ : ПНУ, 2014. 76 с.
3. Новосьолов О. Методологія та організація наукових досліджень: навч.-метод. посібник. Ів.-Франківськ: В-ць Кушнір Г., 2017. 100 с.
4. Протас О. Методологія і технологія наукових досліджень» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти ОПІ «Соціальна педагогіка» спеціальності «Соціальна робота». Навчальний посібник. Івано-Франківськ: НАІР, 2022. 280 с.
5. Фурман А. Система сучасних методологій: хрестоматія. т. 1.; т.2., т.3. Тернопіль : ТНЕУ, 2015.

Додаткова

1. Завгородня Т., Стражнікова І. Методологічні засади педагогічних досліджень: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ, 2021. 120 с.
2. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посіб. / І. Добронравова, О. Руденко, Л. Сидоренко та ін.; за ред. І. Добронравової (ч. 1), О. Руденко (ч. 2). Київ: ВПЦ «Київський університет», 2018. 607 с.
3. Пилипчук М., Григор'єв А., Шостак В. Основи наукових досліджень. Київ: Знання, 2017. 270 с.
4. Положення про запобігання академічному плагіату в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника. URL: <https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/10/Нова-редакція-Положення-про-запобігання-академічному-плагіату.pdf>.
5. «Про вищу освіту» Закон України від 1 липня 2014 р. № 1556–VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
6. «Про інформацію»: Закон України від 23.06.2005. Ред. від 01.01.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>
7. «Про наукову і науково-технічну діяльність»: Закон України від 26.11.2015 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text>
8. «Про освіту». Закон України від 5 вересня 2017 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
9. Протас О. Особливості викладання навчальної дисципліни «Методологія і технологія наукових досліджень» для майбутніх фахівців соціальної сфери. Ввічливість. Humanitas, журнал Волинського національного університету імені Лесі Українки. Луцьк: Вид. дім «Гельветика», 2021. Вип. 6, 2021. С. 36—48.
10. Protas O. Methodology of writing scientific articles by students of pedagogical foundations of higher education. / Методологія написання наукових статей студентами педагогічних закладів вищої освіти. Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Педагогічні науки. №. 3 (106) (2021). С. 54—66.

Контактна інформація

Кафедра	Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи м. Івано-Франківськ, вул. Бандери, 1 каб. 802 тел. (0342) 57-00-05 kspsr@pnu.edu.ua
Викладач (і) Гостьові лектори	Протас Оксана Любомирівна Запрошені викладачі інших ЗВО, стейкхолдери
Контактна інформація викладача	+380997429808

7. Політика навчальної дисципліни

Академічна добросесність	Викладання курсу та взаємодія із студентом ґрунтуються на політиці академічної добросесності що ґрунтується на ряді положень та принципів академічної добросесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету: Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника; Положення про Комісію з питань етики та академічної добросесності Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника; Положення про запобігання академічному плагіату в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника. Ознайомитися з цими положеннями та документами можна за посиланням https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/
Пропуски занять (відпрацювання)	Пропуски семінарських (практичних, лабораторних) занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку. Студент зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття відповідно до Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf
Виконання завдань пізніше встановленого терміну	Порядок та організація контролю знань студентів, зокрема, умови пропуску занять (відпрацювання) допуску до підсумкового контролю визначаються 5 Положенням про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf
	https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf

Невідповідна поведінка під час занять	Керуватися Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/polozhennia-pro-OOP.pdf
Додаткові бали	Студент може отримати додаткові бали згідно «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf
Неформальна освіта	Неформальна освіта зараховується згідно Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/02/neformalna_osvita.pdf .

Викладач

Протас О.Л.